

ŽINIASKLAIDOS ĮTAKA UGDANT VISUOMENĖS PATRIOTIŠKUMĄ IR PILIETIŠKUMĄ LAZDIJŲ KRAŠTE

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Kunigas Juozas Zdebskis – pasipriešinimo sovietiniams okupantams pavyzdys

Vargu ar yra geresnis laikas per visus metus susimąstyti ir apgalvoti, ką kiekvienam iš mūsų reiškia tėvynė Lietuva, kaip metas nuo Vasario 16-osios iki Kovo 11-osios. Kai kam tai tik mažas plotelis dideliame pasaulyje žemėlapyje ar gaublyje ar tik pavadinimas valstybių sąrašė. Bet kokia didinga mūsų mažos valstybės istorija! Kiek žmonių turėjo mūsų valstybės žemę aplaistyti krauju, prikelti iš pelenų, atstatyti, kad vėl galėtume būti laisvi ir nepriklausomi, kad su pasididžiavimu ir pagarba ištartume: Lie – tu – va.

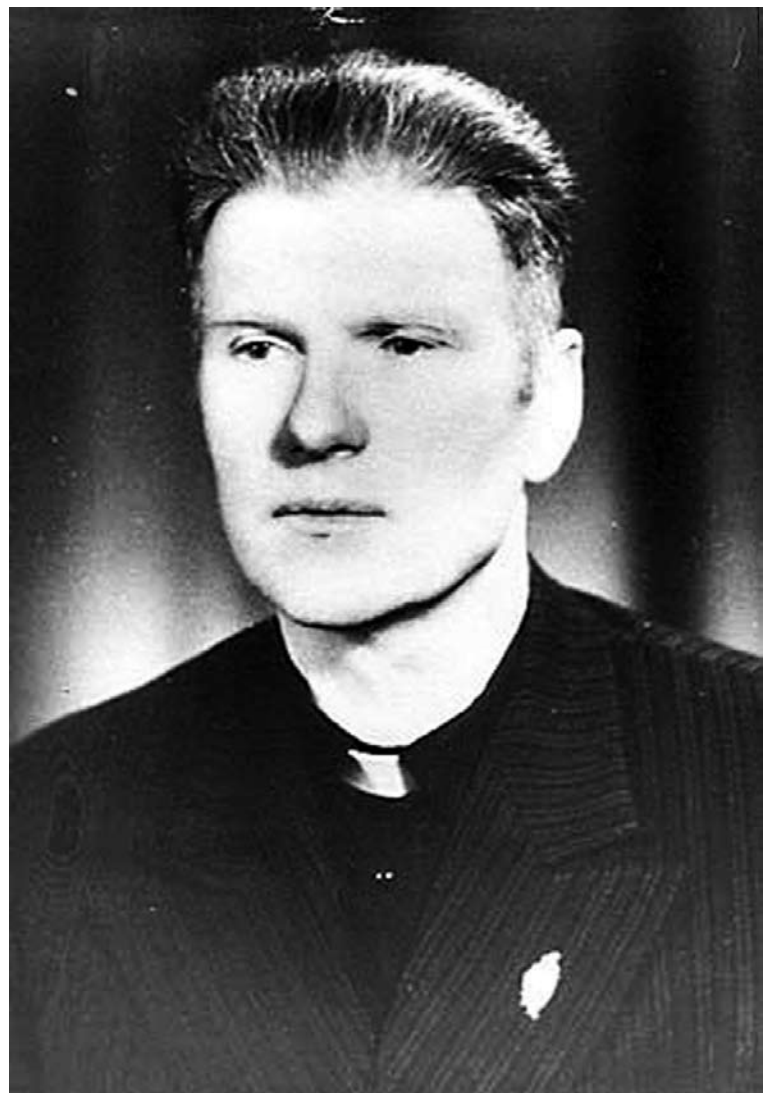
Algimantas Mikėlionis

Laikotarpis tarp dviejų mūsų valstybei svarbiausių švenčių labai tinkamas prisiminti žmones, kurie negailėdami net savo sveikatos ir gyvybės visą gyvenimą atidavė kovai, kad Lietuva nusimestų okupantų pančius. Prieš trejus metus, 2014-ųjų Vasario 16-ąją, Lazdijuose vykusios Valstybės atkūrimo šventės metu buvo paminėta eilė piliečių. Bet nei vienas iš jų nepaėjo tokio sovietinio teroro pragaro mašinos išbandymų kaip šviesaus atminimo kunigas Juozas Zdebskis. Jam buvo suteiktas Lazdijų krašto garbės piliečio vardas. Kuni-

ir persekiojimą patyrė ši institucija sovietmečiu, būdama ne rakštimi, o degančiu kryžiumi sovietiniam saugumui. O visas mūsų tėvynės kelias nuo priespaudos ir okupacijos iki laisvės dienų tikrai neapsiėjo be Dievo pagalbos.

Kunigas J. Zdebskis buvo ne vienos Lazdijų rajono parapijos klebonu. Daug kas jį dar prisimena ir gali apie jo veiklą papasakoti. Ypač tokios istorijos praverstų jaunimui, kuris net neįsivaizduoja, kaip dabar gerai gyvena. J. Zdebskis didelę savo laiko dalį skyrė būtent užsiėmimams su jaunimu. Buvo moko-

nius, kurie slapta susieidavo į eucharistijos būrelius. Laisvėje buvo sekamas kiekvienas kunigo žingsnis ir išvykos automobiliu, slapta klausomasi jo pokalbių. Prastos kokybės sovietine transporto priemone J. Zdebskis pasiekdavo ne tik belaukiančius jo pagalbos Lietuvoje, bet ir politinius kalinius visoje Sovietų Sąjungoje, jaunuolius, kankinamus sovietinėje armijoje. Negalėdamas pakęsti tokios aktyvios ir prasmingos kunigo J. Zdebskio veiklos, sovietinis saugumas bandė jį visaip sukompromituoti. Skleidė gandus ir pramanus apie „palaidą“ jo gyvenimo būdą. Ži-

Kunigas Juozas Zdebskis.

„1986 m. vasario mėnesį kunigas J. Zdebskis žuvo autoavarijos metu. Nesunku atspėti, kam buvo naudingas šis tragiškas įvykis.“

gui skirtą apdovanojimą atsiėmė dukterėčia Lina Sutulienė.

Apie kunigą Juozą Zdebskį pirmą kartą išgirdau iš tėvų pokalbių nuotrupų būdamas paauglys, kai mokiausi vidurinėje mokykloje. Sovietmečiu dauguma žmonių santykių su bažnyčia neišsivadėjo, bet kai kas persikėlė į pogrindį. Mano tėvai būdami tarnautojais irgi slapta tuokėsi bažnyčioje vėlyvą vakarą, jau sutemus, o mes, trys jų vaikai, krikštyti skirtingose bažnyčiose taip pat slapta. Panašiu istorijų gali papasakoti tikrai ne vienas ir ne keli žmonės. Dabar daug kas lankydami bažnyčią net neįsivaizduoja, kokį spaudimą

masi ne tik religinių tiesų, bet ir lietuvių liaudies dainų, skaitoma Lietuvos katalikų bažnyčios kronika, iš kurios sužinota apie tikrą, nepagražintą sovietinės propagandos gyvenimą Lietuvoje. Taip pat buvo organizuojamos ekskursijos į Kryžių kalną ir kitas šventas vietas. Sovietinis saugumas puikiai suprato, kodėl toks dėmesys skirtas jaunimui. Juk jauname amžiuje sieloje pasėta tikėjimo, lietuviybės, meilės savo artimui, patriotizmo sėkla išaugindavo tikrus lietuvius. Todėl sovietinis saugumas už darbą su jaunimu kunigą J. Zdebskį net kelis kartus buvo įkišęs į kalėjimą. KGB taip pat tardė ir moki-

nomam blaivininkui sustabdė milicininkai „nustatė“ girtumą. Galiausiai KGB ėmėsi žiaurių priemonių. J. Zdebskis buvo stipriai nudegintas nežinomomis cheminėmis medžiagomis. Nepaisydamas vis stiprėjančio saugumiečių persekiojimo, kunigas mažai ilsėjosi ir nekreipė dėmesio į savo sveikatą – visą save atidavė bažnyčiai ir tikintiesiems.

1986 m. vasario mėnesį kunigas J. Zdebskis žuvo autoavarijos metu. Nesunku atspėti, kam buvo naudingas šis tragiškas įvykis. Nors ir dabar iki galo dar nėra aišku, ar tai buvo atsitiktinė, ar KGB surežisuota avarija, bet ži-

nant sovietinio saugumo metodus galima neabejoti, kad be jų įsikišimo čia neapsieita. Rudaminoje įvykusios J. Zdebskio laidotuvės geriausiai įrodė, ko buvo vertas šio kunigo gyvenimas ir veikla.

Kadangi J. Zdebskis daug metų kunigavo Lazdijų rajone, jo veiklą sekė Lazdijų saugumas. Kur dabar yra šie mūsų tautos judai? Ar susilaukė nors menkiausias baumės už savo juodus darbelius? Turbūt dar ne vienas gyvas vaikšto tarp mūsų ir gyvena lyg niekur nieko. Ar mes nesame pernelyg atlaidūs ir tolerantiški savo tautos budeliams? Juk saugumo aparatas buvo be galo išpūstas ir jame dirbo nemažai žmonių. Negi jie staiga ėmė ir išgaravo lyg kamparas? O gal patogiai įsitaisę naudojami visomis laisvos ir nepriklausomos Lietuvos gėrybėmis ir laukia sugrįžtant savo šeiminiuko? Labai gaila, kad laiku nebuvo priimtas desovietizacijos įstatymas, kuris būtų nors iš dalies sugrąžinęs

teisingumą. Dirbai vadovo poste sovietinėse struktūrose – dvidešimt metų tau draudžiama užimti bet kokias vadovaujančias pareigas nepriklausomoje Lietuvoje. Bėlieka apgailėstauti, kad to nebuvo padaryta. Gal ir didelė dalis mūsų problemų yra su tuo susijusios?

Dabar mūsų visuomenę kamuoja vertybių krizė. Svarbu vien tik arba beveik tik materialinės vertybės. Žmonės jau pakankamai gerai gyvendami vis dar suranda progu pasiskųsti ir padejuoti, klausdami, ką man davė Lietuva? O gal reikėtų paklausti, ką tu davei Lietuvai? Nepatenkintiesiems taip norisi priminti mūsų tautos didvyrių: savanorių, partizanų, disidentų, pogrindžio veikėjų, kunigų ir paprastų patriotų, kančių ir kovos istorijas. Vienas jų kunigas Juozas Zdebskis, kuriam esame dėkingi už tai, kad gyvename laisvoje ir nepriklausomoje valstybėje. ●

Atminimo lenta Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje.

ŽINIASKLAIDOS ĮTAKA UGDANT VISUOMENĖS PATRIOTIŠKUMĄ IR PILIETIŠKUMĄ LAZDIJŲ KRAŠTE

Naujos technologijos ir patriotizmas — po Šventežerio apylinkes turistus veda virtualūs gidai!

Dauguma žmonių rašo knygas apie gimtas vietas, turistines teritorijas, paminklus ir pilis. O štai Šventežerio mokyklos direktorius Artūras Čiurlionis, turintis informacinių technologijų konsultanto atestatą, subūrė savo bendruomenę kilniam patriotiniam tikslui – pasinaudodamas informacinėmis technologijomis įamžino Šventežerio apylinkės įsimintinas vietas. Tad turint išmanųjį telefoną belieka tik juo nuskauduoti prie kiekvieno objekto esantį QR kodą ir visa informacija atsiunčiama į telefoną.

Todėl „Dzūkų žinios“ paprašė Šventežerio mokyklos direktorių Artūrą Čiurlionį pristatyti šią idėją ir papasakoti apie įgyvendinamą projektą.

– *Kiek žinau, penktadienį į Šventežerio Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčią kartu su kunigu E. Juravičiumi sukvietau miestelio bendruomenę ir socialinius partnerius. Minėjote Kovo 11-ąją ir pristatėte šį projektą?*

– Taip, jūs teisius. Sukvietėme visą mokyklos bendruomenę Valstybės atkūrimo proga pasimelsti už tai, kas mus vienija. O mus vienija tikėjimas. Todėl ir tinkamiausia tam vieta – mūsų dvasinės stiprybės

Interaktyvaus projekto įgyvendinimo komanda.

šaltinis Bažnyčia. Bet ne tik ta proga susirinkome. Kartu su VšĮ „Priebėga“ pristatėme projektą „Po Šventežerį interaktyviai“. Mūsų mero iniciatyva Lazdijai garsėja kaip viena greičiausiai pažangias technologijas diegianti savivaldybė. Tad nusprendėme ir mes papasakoti Šventežerio ir jo apylinkių istoriją moderniai, t. y. sukūrėme 18 virtualių gidų ir pavertėme juos QR kodais.

– *Papasakokite plačiau, kas yra QR kodai ir koks jų funkcionavimas?*

– Gyvenimas lekia labai dideliais šuoliais. Žmonės nori gauti informacijos čia ir dabar. Vietetai skaito, ieško informacijos patys.

Mūsų virtualūs gidai yra užšifruoti QR kodais. Visi tūkstančius kartų esame susidūrę, kaip parduotuvėje pardavėjos skenuoja prekes. Visa informacija apie prekę ten užkoduota brūkšninio kodu. Barkodas – tai įvairaus pločio nevienodu atstumu išdėstytų lygiagrečių brūkšnelių seka, žyminti kodą. Jis tapo neatskiriama civilizuoto pasaulio dalimi. 1994 metais jis atkeliavo ir į mūsų šalį. Brūkšniniam kode įrašoma iki 20 simbolių, rodančių šalį, gamintoją, konkretų prekinį vienetą, kainą, dydį, svorį, spalvą, kokybę ir panašiai. Juo žymimos ne tik prekės, bet ir kroviniai, keleivių bagažas, kai kuriose šalyse pagal ant stiklo priklijuotus brūkšnius kodus automobilių nuomos kompanijos stebi savo mašinų judėjimą. 20 simbolių tai nėra daug informacijos, todėl 1994 m Japonijoje išrastas QR kodas, kuris talpina iki kelių tūkstančių ženklų. QR kodo etiketėse yra talpinama įvairi informacija, kurią QR skeneriai, mobilieji telefonai su fotokamera bei išmanieji telefonai nesunkiai gali nuskaityti. QR kodas susideda iš juodų modulių, sudėliotų į kvadrato formą baltame fone. Užšifruojama informacija gali būti tekstas, internetinė nuoroda ar bet kokia kita informacija.

Pvz., atvažiuoja vaikai, turistai į Kalniškės mūšio vietą, esančią Kalniškės miške. Prideda savo išmanųjį telefoną prie stende esančio QR kodo ir skaito visą informaciją, žiūri partizanų, šio mūšio dalyvių, nuotraukas bei filmuotą medžiagą. Dėkoju Mariui Baranauskui už dronu padarytas nuotraukas.

– *Kaip kilo idėja ir kodėl ne knyga apie Šventežerį, o išmaniosiomis technologijomis įamžinote Šventežerio seniūnijos lankytinas vietas.*

– Artėjant Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 100-mečiui, kiekvienai bendruomenei labai svarbu skatinti pasididžiavimo savo gimtuoju kraštu jausmą. Juk nuo čia ir prasideda tai, ką vadiname Tėvyne. Šventežerio miestelis yra išikūręs patogioje geografinėje padėtyje prie judraus tarptautinio kelio. Pro šalį važiuojantys Lietuvos ir užsienio turistai neretai užsuka į patį miestelį ir dažno praeivio prašo ne tik parodyti, bet ir papasakoti apie vieną ar kitą objektą, esantį Šventežeryje ar jo apylinkėse. Taip pat papasakoti mūsų miestelio istoriją. Deja, ne tik dažnas sutiktas vyresnio amžiaus vietos gyventojas menkai nežino Šventežerio istoriją, bet ir jaunimas mažai tegali papasakoti. Tad šio projekto tikslas buvo sukurti QR kodus prie 6 Šventežerio apylinkių: kultūros, istorijos, gamtos ir meno paminklų. Mes du mėnesius rinkome įvairią istorinę medžiagą apie juos, filmavome, kad tai taptų virtualiais gidais. Nuskenavus QR kodą visi 18 virtualių gidų keturiomis kalbomis (lietuvių, lenkų, rusų ir anglų) po Šventežerio apylinkes atsidurs turisto ar lankytojo mobilijame telefone ar planšetėje.

– *Gal galite įvardinti tuos jaunus ir žingeidžius žmones?*

– Projektą pradėjo buvo suburta 10 mūsų jaunimo organizacijos narių komanda. Mums padėjo kunigas E. Juravičius, Miroslovo klebonas M. Dovda, Lazdijų dekanato dekanas V. Prajara. Kai kurias scenas suvaidino A. Liškauskas ir Lazdijų r. Stebulių mokyklos mokiniai. Į užsienio kalbas versti padėjo E. Kamorūnienė ir R. Vilkelienė. Bažnyčioje

projekto komanda įteikė QR kodus objektų atstovams, kad jie garsintų mūsų kraštą ir garsas apie legendinę jo praeitį sklįstų toli už Lietuvos ribų. M. Straigis Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios virtualų gidą įteikė bažnyčios klebonui E. Juravičiui. D. Paulauskas paminklo žuvusiems Šventežerio apylinkėse ir Kalniškės mūšio partizanams virtualų gidą įteikė Šventežerio seniūnei A. Burbienėi. R. Kriukonytė ir E. Martinaitytė Lazdijų r. Šventežerio miestelio virtualų gidą įteikė Šventežerio bendruomenės pirmininkei A. Margelienei. A. Tumasonytė ir E. Aleksandravičiūtė Nepriklausomybės kovų karių A. Gritėno ir J. Slaviko biografijų virtualų gidą įteikė Šventežerio seniūnei A. Burbienėi. G. Varanauskas Kryžių koplyčios virtualų gidą įteikė Lazdijų dekanui V. Prajarai. M. Mockevičius ir M. Jonušis Prelomčiškės piliakalnio virtualų gidą įteikė Metelių regioninio parko direktoriui R. Krugeliui.

– *O kas galėtų pasinaudoti jūsų idėja?*

– Na čia tai jau platūs dirvonai. Mūsų rajonas labai gražus, tiek daug lankytinų vietų. Prie kiekvieno istorijos ar gamtos paminklo galima pastatyti po QR kodą keliomis kalbomis. Tiek pro šalį pravažiuoja turistų. Jeigu jie tingi išlipti, gali tiesiog važiuodami nuskenuoti QR kodą ir iki pat Vilniaus klausytis pasakojimų apie Lazdijų rajoną. Juk mes sutinkame juos pirmieji. Pasinaudokime proga, juk jau šiandien ir netolimoje ateityje viską darysime mobiliuoju telefonu: atsiskaitinėsime parduotuvėse, mokėsime stovėjimo aikštelėse ir pan.

– *Ačiū už pokalbį. Sėkmės garsinant Lazdijų rajoną. Kalbėjosi Kęstas Sukackas*

Projekto vadovai direktorius Artūras Čiurlionis ir kunigas Egidijus Juravičius.